

เล่ม ๔๓ หน้า ๑๐๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๕

ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสภา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้
ประกาศจงทราบทั่วกันว่า เดิมกรรมการหอพระสมุดสำหรับ
พระนครมีหน้าที่แต่จัดการหอพระสมุดฯ อย่างเดียว ครั้น
การหอพระสมุดสำหรับพระนครเจริญรุ่งเรืองขึ้น พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลก่อนจึงทรงเพิ่มเติมการต่าง ๆ ให้
เป็นหน้าที่ของกรรมการหอพระสมุดฯ มากขึ้นโดยลำดับมา
คือหน้าที่อำนวยการวรรณคดีสโมสร และหน้าที่การตรวจรักษา
ของโบราณในพระราชอาณาเขตเป็นต้น ครั้นมาถึงรัชกาล
ปัจจุบันนี้ได้โปรดฯ เพิ่มหน้าที่ให้จัดการพิพิธภัณฑสถาน และ
การบำรุงวิชาช่าง ซึ่งยกมาแต่กรมศิลปากร และยังมีกรอย่าง
อื่น ๆ อันเนื่องด้วยบำรุงวิชาความรู้ ซึ่งทรงพระราชดำริห์
เห็นว่า ควรจะให้กรรมการนี้เป็นพนักงานจัดทำยังมีอีกหลาย
อย่าง ทำเนียบระเบียบการที่ได้กำหนดไว้แต่เดิมมา และ
นามที่เรียกว่ากรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร ไม่สม
กับหน้าที่ซึ่งเป็นพนักงานอยู่ในบัดนี้ ชอบที่จะแก้ไขให้เป็น
ระเบียบเรียบร้อยตามสมควรแก่การ ก็ในทำเนียบกระทรวง

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๑๐๓

ราชการฝ่ายพลเรือนแต่โบราณ มีกรมราชบัณฑิตยอยู่กรมหนึ่ง ซึ่งเป็นตำแหน่งสำหรับทรงตั้งผู้มีความรู้ศาสตร์าคมไว้รับราชการ แต่หากราชการในหน้าที่ได้เปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ จนกลายเป็นกรมน้อยขึ้นอยู่ในกระทรวงธรรมการ มีหน้าที่แต่สำหรับรักษาพระไตรปิฎก และบริกรรมทำการพิธีบางอย่าง ทรงพระราชดำริว่าควรจะฟื้นฟูหน้าที่กรมราชบัณฑิตยให้ทำการสำคัญขึ้นตามศักดิ์แต่โบราณ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งราชบัณฑิตยสภาขึ้น ดังกล่าวต่อไปนี้

๑ ตั้งแต่วันที่มึประกาศนี้ ให้เปลี่ยนนามกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครไว้ว่า ราชบัณฑิตยสภา ต่อไป และบันดาการซึ่งกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครได้ทำอยู่แต่ก่อนก็ดี อำนาจหน้าที่ของกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครอันมีอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมายที่ได้ตั้งไว้ก็ดี และหน้าที่ของกรมราชบัณฑิตยซึ่งยังคงมีอยู่ก็ดี ให้รวมมาเป็นอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสภาทั้งสิ้น

๒ บันดาสถานและวัดที่กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร เป็นพนักงานพิทักษ์รักษาอยู่แต่ก่อนก็ดี ที่กรมศิลปากรพิทักษ์รักษาอยู่แต่ก่อนก็ดี ให้โอนมาอยู่ในอำนาจหน้าที่ราชบัณฑิตยสภาทั้งสิ้น

เล่ม ๔๓ หน้า ๑๐๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๕

๓ ให้ราชบัณฑิตยสภาจัดหน้าที่เป็น ๓ แผนก คือ

- ๑) แผนกวรรณคดี เป็นพนักงานจัดการหอพระสมุดสำหรับพระนคร และสอบสวนพิจารณาวิชาอักษรศาสตร์
- ๒) แผนกโบราณคดี เป็นพนักงานจัดการพิพิธภัณฑสถาน ตรวจรักษาโบราณวัตถุสถาน
- ๓) แผนกศิลปากร เป็นพนักงานจัดการบำรุงรักษาวิชาช่าง

๔ พนักงานการอำนวยความสะดวกราชบัณฑิตยสถานนั้น ให้กรรมการคณะ ๑ มีตำแหน่งสภานายกเป็นผู้บัญชาการสภาทั่วไป ๑ มีอุปนายกเป็นผู้จัดการประจำแผนกละคน รวม ๓ กับมีกรรมการเป็นผู้ช่วยและเป็นที่ปรึกษาการสภาอีก ๓ คน รวมทั้งสิ้นเป็นคณะกรรมการราชบัณฑิตยสภา ๑ คน เป็นตำแหน่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งตั้งนั้น นอกจากนั้นให้มีสภาเลขานุการ ๒ คน สมุหยาญชีคน ๑ เป็นพนักงานกลาง และมีพนักงานประจำการตามแผนกอีกพอสมควร

๕ ให้ราชบัณฑิตยสภามีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- ๑) ที่จะจัดการและรักษาวัตถุสถานต่างๆ อันได้โปรดให้อยู่ในหน้าที่เป็นพนักงานปกครองรักษา เป็นต้นว่าหอพระสมุดฯ กัด พิพิธภัณฑสถาน กัด โบราณสถานที่ลงมือจัด

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๑๐๕

รักษาแล้วก็ดี ศิลปากรสถานก็ดี ให้เรียบร้อยถาวรอย่าให้เสื่อมทราม

๒) ที่จะคิดอ่านทำนุบำรุงการต่างๆ อันอยู่ในหน้าที่ให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นทุกแผนก ถ้าเห็นสมควรจะมีพระราชกำหนดกฎหมาย หรือจัดการอันใดเพิ่มเติม หรือเพิกถอนการอันใดให้เป็นคุณและเกิดประโยชน์แห่งการอันเป็นหน้าที่ของสภา ก็ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูล ฯ

๓) ที่จะวินิจฉัยคดีต่างๆ อันอยู่ในความสามารถของราชบัณฑิตยสถาน เมื่อมีรับสั่งส่งไปให้ปรึกษาเป็นครั้งเป็นคราว แล้วนำมามติขึ้นกราบบังคมทูล ฯ

๖ ให้ราชบัณฑิตยสถานมีการประชุมเนื่องๆ อย่างต่ำไม่น้อยกว่าปีละ ๔ ครั้ง และปรึกษาหารือช่วยกันจัดการต่างๆ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นหน้าที่ให้เจริญถาวรต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๕
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศตั้งกรรมการบัณฑิตยสถาน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก ฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า ตามที่ได้โปรด ฯ ให้ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสถาน เมื่อ